

**ព្រះរាជាណាចក្រកម្ពុជា
ជាតិ សាសនា ព្រះមហាក្សត្រ**

ឯកសារបណ្តុះបណ្តាល

ស្តីអំពី

ការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ

សម្រាប់សហគមន៍កសិកម្ម

ការិយាល័យអភិវឌ្ឍន៍សហគមន៍កសិកម្ម

នៃមន្ទីរកសិកម្ម រុក្ខាប្រមាញ់ និងនេសាទ ខេត្តបាត់ដំបង

ខែ ឧសភា ឆ្នាំ ២០១៨

មាតិកា

មេរៀនទី១	អ្វីទៅជាការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ ?.....	1
១	និយមន័យ	1
២	គោលបំណងនៃការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ	1
៣	ប្រភេទគណនេយ្យទាំង ២ប្រភេទ	2
៣១.	គណនេយ្យឯកភាគ.....	2
៣២.	គណនេយ្យទ្វេភាគ	2
មេរៀនទី២	ប្រតិបត្តិការ និង គណនី	5
១	ប្រតិបត្តិការ.....	5
២	គណនី.....	5
មេរៀនទី៣	ទ្រព្យសកម្ម បំណុល ទុន ចំណាយ ចំណូល និង វិធីសាស្ត្រកត់ត្រាគណនី	7
១	ទ្រព្យសកម្ម.....	7
២	បំណុល.....	7
៣	ទុនសមាជិក.....	8
៤	ចំណូល	8
៥	ចំណាយ.....	9
	វិធីសាស្ត្រកត់ត្រាគណនីទាំង៥	10
	ឧទាហរណ៍អនុវត្ត៖	12
មេរៀនទី៤	ប្រភេទបញ្ជីកត់ត្រាក្នុងគណនី	14
១	ប័ណ្ណចំណូល ប័ណ្ណចំណាយ និងបញ្ជីបេឡា.....	14
២	ទិន្នន័យប្រវត្តិទូទៅ	18

៣	សៀវភៅមុខគណនី ឬ សៀវភៅធំ	18
៤	តារាងតុល្យភាពសាកល្បង	19
៥	តារាងតុល្យភាពកែតម្រូវ.....	20
៦	របាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ	20
ក	តារាងតុល្យការ.....	21
ខ	តារាងរបាយការណ៍លទ្ធផល	21
៧	បញ្ជីផ្សេងៗ	21
មេរៀនទី ៥	ដំហានសំខាន់ៗក្នុងការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ.....	29
	លំហាត់អនុវត្ត ទី១.....	30
	លំហាត់អនុវត្ត ទី២	38
	លំហាត់អនុវត្តទី ៣	46
	គំរូនៃការវិភាគប្រតិបត្តិ.....	58
	I- ប័ណ្ណចំណូលជាសាច់ប្រាក់នៅក្នុងបេឡា (កត់ត្រាក្នុងប័ណ្ណចំណូល)	58
	II- ប័ណ្ណចំណាយជាសាច់ប្រាក់នៅក្នុងបេឡា (ធ្វើប័ណ្ណចំណាយ)	59
	III- ការចុះទិន្នន័យវត្តិប្រាក់ធ្វើធនាគារ	60
	IV- ការចុះទិន្នន័យវត្តិអាជីវកម្មជំនឿទុកចិត្ត (មុខរបរឥណទាន)	60
	V- ការចុះទិន្នន័យវត្តិអាជីវកម្មផ្គត់ផ្គង់.....	61
	បញ្ជីឈ្មោះគណនីក្នុងផ្នែកទាំង ៥	63

មេរៀនទី១ អ្វីទៅជាការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ ?

១ និយមន័យ

- ការចុះបញ្ជី: ជាបច្ចេកទេស ឬវិធីសាស្ត្រនៃការចុះបញ្ជី ដើម្បីបង្កើតនូវរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ តាមរយៈប្រព័ន្ធនៃការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ ដែលជនពាក់ព័ន្ធផលប្រយោជន៍ត្រូវការ ។
- ការចុះបញ្ជីគណនេយ្យគ្រាន់តែជាផ្នែកមួយនៃដំណើរការការងាររបស់គណនេយ្យប៉ុណ្ណោះ។
- គណនេយ្យ: គឺជាដំណើរការនៃការកត់ត្រា រាយការណ៍ ត្រួតពិនិត្យ វិភាគ និងបកស្រាយជាអាទិ៍ នូវព័ត៌មានហិរញ្ញវត្ថុដែលបានកត់ត្រាតាមរយៈការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ ។
- របាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុ: រួមមាន តារាងតុល្យការ និង តារាងរបាយការណ៍លទ្ធផល ។
- តារាងតុល្យការ: ជាតារាងដែលបង្ហាញនូវទ្រព្យសកម្ម បំណុល និងទុន ដោយមានរូបមន្ត

$$\text{ទ្រព្យសកម្ម} = \text{បំណុល} + \text{ទុន}$$

ឬ មានទម្រង់

ទ្រព្យសកម្ម	បំណុល
	ទុន

- តារាងរបាយការណ៍លទ្ធផល = របាយការណ៍ចំណេញ/ខាត ៖ បង្ហាញពីផលចំណេញ ឬខាតនៃប្រតិបត្តិការអាជីវកម្មក្នុងរយៈពេលមួយកំណត់ ។

$$\text{ចំណេញ/ខាត} = \text{ចំណូល} - \text{ចំណាយ}$$

២ គោលបំណងនៃការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ

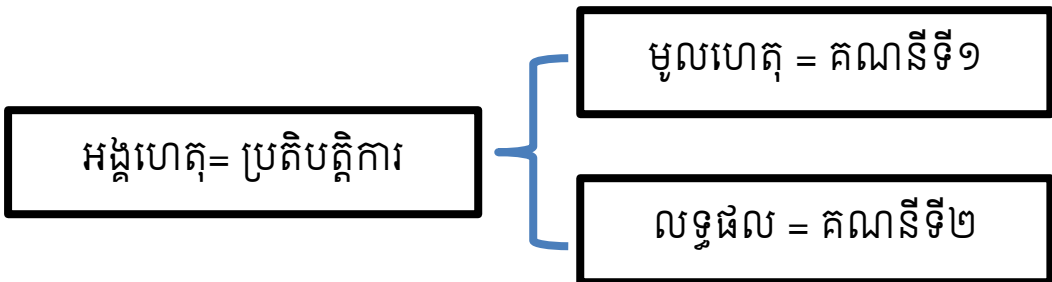
ការចុះបញ្ជីគណនេយ្យ សហគមន៍កសិកម្មមានគោលបំណង ៣ យ៉ាងគឺ៖

- ដើម្បីគ្រប់គ្រងទ្រព្យសម្បត្តិសហគមន៍ឲ្យបានត្រឹមត្រូវល្អ
- ដើម្បីគណនាចំណាយ ចំណូល និងធ្វើរបាយការណ៍ហិរញ្ញវត្ថុរបស់សហគមន៍
- ដើម្បីផ្តល់ទំនុកទុកចិត្តដល់សមាជិក និងអ្នកចង់រកស៊ីជាមួយសហគមន៍កសិកម្ម។

៣ ប្រភេទគណនេយ្យទាំង ២ប្រភេទ

៣.១ គណនេយ្យឯកភាគ (១) ៖ គឺគណនេយ្យដែលកត់ត្រាតែរាល់សកម្មភាពចំណូល,ចំណាយ ដើម្បីបង្ហាញពីការកើនឡើង និងថយចុះនៃសាច់ប្រាក់។ គណនេយ្យនេះច្រើន ប្រើនៅក្នុងអង្គការ, ស្ថាប័នរដ្ឋ គ្រួសារ ជាលក្ខណៈឯកជនឬផ្នែកអាជីវកម្មខ្នាតតូចដែលមិនតម្រូវឲ្យដាក់ទុនចូលហ៊ុនគ្នា។

៣.២ គណនេយ្យទ្វេភាគ ៖ គឺជាគណនេយ្យបង្ហាញថាប្រតិបត្តិការមួយត្រូវមានគណនីពីរកើតឡើង ឬ អង្គហេតុ១តែងតែមាន **មូលហេតុ** និង **លទ្ធផល** របស់វា។

ក្នុងគណនេយ្យទ្វេភាគ គេកត់ត្រា ទាំងពីរ គឺ មូលហេតុ និង លទ្ធផល របស់ប្រតិបត្តិការសហគមន៍កសិកម្ម ។

គុណប្រយោជន៍នៃប្រព័ន្ធចុះបញ្ជីគណនេយ្យទ្វេភាគ គឺ ដើម្បីធានានូវភាពត្រឹមត្រូវ និងពេញលេញក្នុងការកត់ត្រារាល់ប្រតិបត្តិមុខរបរ ។ វាគឺជាប្រភពនៃព័ត៌មានហិរញ្ញវត្ថុដែលអាចទុកចិត្តបាន និងការវាយតម្លៃសុក្រិតចំពោះលក្ខខណ្ឌឬសកម្មភាពនៃមុខរបរ ។

➢ **ឧទាហរណ៍ទី១៖** ថ្ងៃទី១០/០៥/២០១៧ សហគមន៍កសិកម្មបានទទួលប្រាក់ភាគហ៊ុនសរុបចំនួន ៥,០០០,០០០រៀល ។

ការកត់ត្រា

- អង្គហេតុ = ប្រតិបត្តិការ ➡ ប្រាក់ភាគហ៊ុន ៥,០០០,០០០រៀល
- មូលហេតុ = គណនីទី១ ➡ សមាជិកដាក់ហ៊ុន ៥,០០០,០០០រៀល
- លទ្ធផល = គណនីទី២ ➡ សហគមន៍ទទួលបានសាច់ប្រាក់ ៥,០០០,០០០រ

➢ ឧទាហរណ៍ទី២៖ ថ្ងៃទី១១/០៥/២០១៧ សហគមន៍កសិកម្មបានឲ្យសមាជិកខ្ចីប្រាក់ ចំនួន ២០០,០០០រៀល

ការកត់ត្រា

- អង្គហេតុ = ប្រតិបត្តិការ   ➡   ឲ្យសមាជិកខ្ចី ២០០,០០០រៀល
- មូលហេតុ = គណនីទី១   ➡   សមាជិកខ្ចីប្រាក់ ២០០,០០០រៀល
- លទ្ធផល = គណនីទី២   ➡   សហគមន៍អស់សាច់ប្រាក់ ៥,០០០,០០០៛

➢ ឧទាហរណ៍ទី៣៖ សហគមន៍បានយកប្រាក់ចំនួន ៥,៧០០,០០០រៀលទៅធ្វើធនាគារ

- លទ្ធផល = គណនី ៖ អស់សាច់ប្រាក់ ៥,៧០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ដាក់ប្រាក់ធ្វើធនាគារ ៥,៧០០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី៤៖ សហគមន៍កសិកម្មបានទិញអាហារសម្រន់សម្រាប់ប្រជុំប្រចាំខែ អស់ ទឹកប្រាក់ ១០០,០០០រៀល ។

- លទ្ធផល = គណនី ៖ អស់សាច់ប្រាក់ ១០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ទិញអាហារសម្រន់ ៥០០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី៥៖ សហគមន៍បានទិញកុំព្យូទ័រ ១គ្រឿងតម្លៃ ១,២០០,០០០ ដោយសហគមន៍គ្មានថវិការក្នុងដៃក៏សម្រេចចិត្ត ដកប្រាក់ពីធនាគារបង់ឲ្យក្រុមហ៊ុនកុំព្យូទ័រ

- លទ្ធផល = គណនី ៖ កុំព្យូទ័រ ១,២០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ប្រាក់ធ្វើធនាគារ ១,២០០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី៦៖ សហគមន៍កសិកម្មបានបញ្ចូលសមាជិកចំនួន ២នាក់ ទៅរៀនការ គ្រប់គ្រងហិរញ្ញវត្ថុ អស់ប្រាក់សរុប ៧០០,០០០រៀល

- លទ្ធផល = គណនី ៖ អស់សាច់ប្រាក់ ៧០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ទៅរៀន ៧០០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី៧៖ សមាជិកសងប្រាក់ដើមកម្ចីឥណទានចំនួន ១,០០០,០០០រៀល និង ការប្រាក់ ៥០,០០០រៀល ។

- លទ្ធផល = គណនី ៖ ទទួលបានសាច់ប្រាក់ ១,០៥០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ប្រាក់ដើម ១,០០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ការប្រាក់ ៥០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី៨៖ សហគមន៍ចំណាយទិញដី សរុបជាសាច់ប្រាក់ ៣,០០០,០០០រៀល ដោយបង់លុយ ២,០០០,០០០ ឲ្យក្រុមហ៊ុន និង ១,០០០,០០០រៀលទៀត សន្យាសងនៅ បំណាច់ខែ

- លទ្ធផល = គណនី = អស់សាច់ប្រាក់ ២,០០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ទិញដី ៣,០០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ អ្នកផ្គត់ផ្គង់ = ជំពាក់ ១,០០០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី៩៖ សហគមន៍បានទទួលប្រាក់ឧបត្ថម្ភធនពីរដ្ឋចំនួន ២,០០០,០០០រៀល

- លទ្ធផល = គណនី = អស់សាច់ប្រាក់ ២,០០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ អំណោយរដ្ឋ ៣,០០០,០០០

➢ ឧទាហរណ៍ទី១០៖ សហគមន៍បានទិញរថយន្តមួយគ្រឿងសម្រាប់ដឹកកសិផលក្នុងតម្លៃ ៣២,០០០,០០០រៀល

- លទ្ធផល = គណនី = អស់សាច់ប្រាក់ ៣២,០០០,០០០
- មូលហេតុ = គណនី ៖ ទិញរថយន្ត ៣២,០០០,០០០

មេរៀនទី២

ប្រតិបត្តិការ និង គណនី

១ ប្រតិបត្តិការ

ប្រតិបត្តិការ គឺជាសកម្មភាពដែលទាក់ទងទៅនឹងទ្រព្យសកម្ម បំណុល ទុនសមាជិក ចំណូល និងចំណាយ ដែលត្រូវបានគេកត់ត្រាចូលក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យ ។

ឧទាហរណ៍៖

- ការដាក់ប្រាក់ឲ្យសមាជិកខ្ចី គឺធ្វើឲ្យសាច់ប្រាក់របស់សហគមន៍ត្រូវថយចុះ
- សម្ភារត្រូវចោលរួច ឬ អគារការិយាល័យត្រូវដួលរលំដោយខ្យល់ព្យុះ ជាដើម (ជាការខាតបង់) គេក៏ហៅវាថាជាប្រតិបត្តិការដែរ ។

សកម្មភាពណាដែលមិនជិះឥទ្ធិពលដល់ទ្រព្យ បំណុល ទុនសមាជិក ចំណូល និងចំណាយ គេមិនហៅថា ប្រតិបត្តិការ ទេក្នុងបញ្ជីគណនេយ្យ ។

២ គណនី

២.១ អ្វីជាគណនី

គណនី គឺជាការដាក់ឈ្មោះលើសកម្មភាពនីមួយៗនៅក្នុងប្រតិបត្តិការ ហើយវាបានពីការកើនឡើង និងថយចុះនៃខ្លឹមសាររបស់វា ។

ខ្លឹមសាររបស់គណនី

១. ត្រូវមានឈ្មោះគណនី (ទ្រព្យសកម្ម បំណុល ទុន ចំណូល ចំណាយ)
២. ផ្នែកខាងឆ្វេងនៃអក្សរ T ហៅថា ឥណពន្ធ
៣. ផ្នែកខាងស្តាំនៃអក្សរ T ហៅថា ឥណទាន ។

ទម្រង់គណនី មានរាងជាអក្សរ (T)

សមតុល្យគណនី = សរុបខាងឥណពន្ធ - សរុបខាងឥណទាន

ឬ

សមតុល្យគណនី = សរុបខាងឥណទាន - សរុបខាងឥណពន្ធ

២.២ គណនីទូទៅ

លេខគណនីដែលបានប្រើនៅក្នុងការងារជំនួញរបស់សហគមន៍កសិកម្មមានប្រហែល ២០០មុខហើយគេចែកជា ៥ក្រុមក្នុងនោះមាន៖

- ១. ផ្នែកគណនីទ្រព្យសកម្ម
- ២. ផ្នែកគណនីបំណុល
- ៣. ផ្នែកគណនីដើមទុន
- ៤. ផ្នែកចំណូល
- ៥. ផ្នែកចំណាយ ។

មេរៀនទី៣ ទ្រព្យសកម្ម បំណុល ទុន ចំណាយ ចំណូល និង វិធីសាស្ត្រកត់ត្រាគណនីទាំង ៥

១ ទ្រព្យសកម្ម

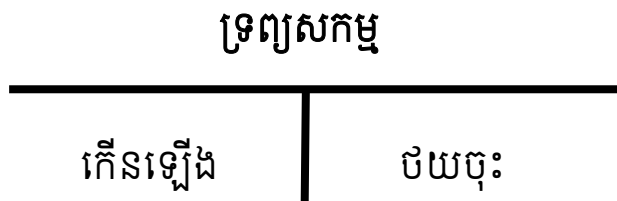
ទ្រព្យសកម្ម គឺជាអ្វីដែលមានតម្លៃជាលក្ខណៈសេដ្ឋកិច្ច និងអាចគិតជាសាច់ប្រាក់បាន ។ ទ្រព្យសកម្មរបស់សហគមន៍មាន ០២ គឺ៖

១.ទ្រព្យចល័ត មាន៖

- សាច់ប្រាក់ គឺជាប្រាក់ក្នុងដៃ ឬរក្សាទុកក្នុងទូរដៃកសុវត្ថិភាព
- ប្រាក់ធ្វើធនាគារ
- ប្រាក់ឱ្យសមាជិកសហគមន៍ខ្ចី
- បន្ទុកពិនិត្យមុន (ប្រាក់កក់មុនសម្រាប់ទិញ ឬ ជួលអ្វីមួយ)
- គណនីអតិថិជនឬ ប្រាក់ដែលគេជំពាក់ត្រូវទារ
- ទ្រព្យក្នុងស្តុក ឬ ទំនិញក្នុងស្តុកឃ្លាំង

២.អចល័តទ្រព្យ មាន៖ អគារ ម៉ាស៊ីន ដី តុ កៅអី កុំព្យូទ័រ .....។ល។

វិធីសាស្ត្រក្នុងការកត់ត្រា

២ បំណុល

បំណុល គឺជាប្រាក់ ឬ វត្ថុដែលសហគមន៍បានខ្ចីពីធនាគារ ឬ ពីបុគ្គលណាម្នាក់ សម្រាប់យកមកបម្រើឱ្យមុខរបរជំនួញសហគមន៍ ហេតុដូច្នេះសហគមន៍ត្រូវតែសងគេវិញតាមពេលកំណត់ជាក់លាក់មួយ ដោយមានការប្រាក់ ឬ គ្មានការប្រាក់ ។

ប្រភេទបំណុលដែលសហគមន៍ជំពាក់គេរួមមាន៖

- ប្រាក់កម្ចី (ពីធនាគារ...)
- ប្រាក់បញ្ញើសន្សំរបស់សមាជិក (ប្រាក់សន្សំ)
- ប្រាក់បញ្ញើសន្សំមានការកំណត់របស់សមាជិក ឬ បុគ្គលណាម្នាក់